

Türkiye Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Prof. Dr. Muhammet Güven

1966 yılında Konya'da doğdu. İlk, orta ve liseyi Konya'da tamamladı. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1989 yılında mezun oldu. İç Hastalıkları uzmanlığını Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tamamladı (1995). Aynı üniversitede 2000 yılında doçent, 2006'da profesör oldu. Başhekim yardımcısı, işletme müdürü ve başhekim olarak görev yaptı. 2010 yılından beri Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı olarak görev yapan Dr. Güven, aynı zamanda Tıp Dekanları Konseyi Yürütme Kurulu Dönem Başkanı'dır. Dr. Güven evlidir ve 5 çocuk babasıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na 11.06.2014 tarihinde "Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" adı ile bir kanun tasarısı sunulmuştur. Tasarı genel hatları ile ülkemizin gelecekteki tıp ve tıpta uzmanlık eğitimi ile sağlık araştırmalarının yeniden düzenlenmesine yönelik olarak görülmektedir. Yasa Tasarısı'nın 35. Maddesi ile Türkiye Sağlık Bilimleri Üniversitesi açılması ve buna bağlı başta tıp fakültesi olmak üzere sağlıkla ilgili fakültelerin kurulması amaçlanmıştır.

Türkiye son yıllarda sağlık alanında çok büyük değişimler yaşamaktadır. Sağlık hizmetlerinde gerek niteliksel gerekse niceliksel değişimler, sağlıkta dönüşümün bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Sağlıkta dönüşüm programının öncesinde yatak sayısının nitelik ve sayı olarak düşük olduğu, başta hekimler olmak üzere sağlık meslekleri mensuplarının sayılarının çok yetersiz olduğu bilinmektedir. Bunun neticesi olarak Sağlık Bakanlığı tarafından 2023 hedefleri arasında hekim sayısının 100.000 nüfusa 237 (halen 180 civarında) düşecek şekilde olması ve yatak sayısının gelişmiş ülke standartlarına yaklaştırılması yer almıştır.

Doksanlı yıllardan önce mevcut tıp fakültesi kontenjanlarının alt yapılarında gelişme olmaksızın yükseltilmesi ile hekim sayısının artırılması denendi ise de batı standartlarına ulaşmak için yetersiz kalmasından dolayı yeni tıp fakültelerinin açılmasına yönelenmiştir. 1990 yılından

günümüze her 10 yılda bir tıp fakültesi sayıları neredeyse 2 katına çıkmaktadır.

Avrupa ve OECD ülkelerinde her 1.000.000 nüfusa 0.5-0.6 tıp fakültesi düşmektedir. Avrupa'da Türkiye dışında en fazla tıp fakültesine sahip ülkeler 57 fakülte ile Rusya (nüfus 144 milyon) ve 47 fakülte ile Fransa (70 milyon)'dır. Ülkemizde tıp fakültelerinin sayısının son yıllarda kontrolden çıkması, her kurulan üniversitenin tıp fakültesi açmak istemesi, vatandaşın tıp fakültesi açılması durumunda yeterli düzeyde nitelikli hizmet alacağını düşünmesi, ekonomik ve politik baskılar nedeniyle bugün ülkemizde 1.000.000 nüfusa 1.3-1.4 tıp fakültesi (faal 86, toplam 91) düşmektedir. Herhangi bir planlama yapılmadan ve yeterli hasta portföyü (nüfus, hasta sayısı, çeşitliliği, işlem çeşitliliği) araştırılmadan açılan tıp fakülteleri, gerekli alt yapı ve hastane olanakları sağlanmadan kaderleri ile baş başa bırakılmıştır. Bugün neredeyse her şehrimizde bir veya birden fazla tıp fakültesi yer almakta, ancak çoğunda öğretim üyesi (özellikle temel bilimlerde), uzman ve/veya sağlık hizmeti ve eğitimde kullanabileceği hastane olanakları bulunmamaktadır. Bir kısmı yıllarca başka fakülteler bünyesinde öğrenci kabul etmektedir. Bir taraftan özellikle pratisyen hekim ihtiyacının fazla olduğu, uzman bakımından birçok alanda hekim ihtiyacının kalmadığı vurgulanırken; pratisyen yetiştirecek fakülteler için hastane yapılması yerine ihtiyaç kalmadığı söylenen uzmanları yetiştirmek üzere çok sayıda Eğitim Araştırma Hastanesi açılmıştır. Bu haliyle tıpta uzmanlık eğitimi veren kurum sayısı her 1.000.000 nüfus için 2.0'ye ulaşmıştır.

Gelişmiş ülke istatistikleri incelendiğinde her 10.000 nüfus başına 50-55 hasta yatağı düştüğü görülmektedir. Ülkemizde bu rakamın 25-26 olduğu Sağlık Bakanlığı istatistiklerinde belirtilmiştir. Bu rakamlar batı ülkeleri standartlarında yatak sayısına ulaşabilmemiz için mevcut yatakların 2 katına çıkması gerektiğini göstermektedir. Ancak ülkemiz için hedefin 32 olduğu yine Sağlık Bakanlığı Stratejik Planı'nda dile getirilmiştir. Bu hedefe ulaşmak amacıyla hem Sağlık Bakanlığı tarafından çok sayıda yatırım yapılmış veya planlamalara uygun olarak devam etmektedir. Hem de özel sektör bu konuda teşvik edilmektedir. Ne yazık ki bu süreçte kontrolsüz açılan tıp fakülteleri, hastane açtırılmayarak kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Tıp fakültesi bir ülke için ihtiyaç olabilir ve bu amaçla açılabilir. Ancak Eğitim Araştırma Hastanesi bir gereksinim değildir. Buna rağmen tıp fakültelerinin hastaneye kavuşturulması yerine Eğitim Araştırma Hastanesi açılması tercih edilmiştir. Tıp fakülteleri ise iş birliğine zorlanmıştır. Tamamen hizmet ve hacim ağırlıklı çalışan bu hastanelerin başta lisans olmak üzere sağlık eğitiminde ne kadar katkı sağlayabileceğini tahmin etmek zor değildir. Başarılı olduğu belirtilen örnekler ise hizmet başarısını göstermektedir. Yani EAH'lerinin nasıl başarılı bir tıp fakültesi hastanesine dönüştüğü değil, tıp fakültelerinin iş birliği ile nasıl daha çok hasta baktıkları, nasıl kazandıkları örnek verilmektedir.

Ülkemizde 40'ın üzerinde ilde 10.000 kişiye düşen yatak sayısı ülke ortalamasının altında, önemli bir kısmında ise 20'nin altındadır. Yine bu illerin çoğunda ya da yakınında hastanesi

olmayan veya yetersiz tıp fakülteleri mevcuttur. Bu tıp fakültelerinde diğer bir önemli husus ise öğretim elemanı eksikliğidir. Maalesef EAH'lerinde akademik yükselme bekleyen eğiticilerin bu üniversitelerde istihdam edilip ihtiyacın karşılanması yerine, bu üniversitelerin kadroları yükselme için kullanılıp kişiler tekrar EAH'lerine görevlendirilmektedir. Buda başka bir tezat oluşturmaktadır.

Sağlıkta Dönüşümün dile getirilen önemli hedeflerinden birisi de kısaca "herkes için sağlık" olarak özetlenen nitelikli sağlık hizmetinin yaygınlaştırılması, hastaların il il dolaşmadan sorunlarının yerinde çözülmesidir. Kontrolsüz çoğalan tıp fakülteleri bu noktada bir fırsat olarak görülebilirdi. Bu fakültele hastane yapılması hem orada öğretim elemanı istihdamını sağlayacak, hem de nitelikli sağlık hizmetinin götürülmesi ile büyük illerdeki hasta yığılmaları ve daha da önemlisi hasta çilesini bitirecekti. Ancak zaman içerisinde hedeflerin değiştiği görüldü. Yatak sayısı 20 hatta 10'un altında olan illere yatırım yapmak yerine, zaten yatak sayısı ortalamasının üstünde ve hatta hedefe yakın veya üstünde olan, hastaların başka illerden gelerek çileler çektiği büyük illere yerleşke hastaneler yapılmaya başlandığı görüldü. Buna son zamanlarda büyük yatırım projeleri ile destekleneceği belirtilen devasa fakülte projelerinin de eklenmesi ile diğer illerdeki fakültelerin gelişme ve yatırım ümitlerinin tamamen ortadan kalktığı, hatta içlerinde gelişmiş olanların da giderek gerileyeceği bir sürece doğru sürüklendiğimiz anlaşılmaktadır. Bu projelerden sadece birisi için ön görülen yatırımlarla belki de diğer yetersiz imkânlarla sahip il ve fakültelerin tamamının sorunları çözülebilirdi.

Son 2 yıldır 12.000'lere ulaşan tıp fakültesi kontenjanları ve başta hemşirelik olmak üzere doyunluğa ulaşan yardımcı personel öğrenci kontenjanları

ile 2023 hedeflerine ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Her yıl açılan kontenjan artan nüfusla kıyaslandığında her yeni 58 birey için 1 hekim anlamına gelmektedir. Üniversite sınavlarına giren her 163 kişiden biri tıp fakültesine yerleştirilmektedir. Bu noktada yeni fakülte açılmaması, kontenjanların giderek azaltılması ve hatta küçük fakültelerin kapatılması gerektiği, aksi takdirde 2030'lu yıllarda çok sayıda işsiz hekimin olacağı Bakanlık tarafından da dile getirilmektedir. Benzer şekilde mevcut tıp fakültelerinin ülke ihtiyacı olan uzman hekimleri yetiştirecek kapasitede olduğu, hatta çoğu zaman asistan bulamadığı, buna karşılık Eğitim Araştırma Hastanesi açılmaya devam edildiği anlaşılabilir bir tezat olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada önemli bir husus üniversitede alınması gereken akademik unvanlardan doçentliğin Eğitim Araştırma Hastaneleri'nde de alınması ve burada görev yapan eğiticilerin özlük hakları ve profesör olmak için üniversite kadrosuna geçmek istemesidir. Bunun dışında yeni tıp fakültesi ve Eğitim Araştırma Hastanesi açılmasını anlamlı kılaacak hiçbir haklı gerekçe yoktur.

Eğitim Araştırma Hastanelerinde görevli akademik unvana sahip yaklaşık 349 hekimin imzası ile hazırlanan ve mevcut kanun tasarısının hazırlanmasında etkili olan "Eğitim ve Araştırma Hastaneleri Akademik Personel Sonuç Bildirgesi (8 Haziran 2013)"nde sorunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Akademik kimlik sorunu, tanımlanması, akademik yükselmenin önünün açılması
- Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastanelerinde çalışan doçent ve profesörlerin üniversitede çalışan doçent ve profesörlere göre özlük haklarının eksik olması
- Doçentlik jürilerinde Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastanelerindeki profesörlerin yer almaması

Ülkenin hukuk hizmetlerini Adalet Bakanlığı veriyor diye hukuk fakültelerini Adalet Bakanlığı kurabilir mi? Adalet Bakanlığının merkezi bir hukuk fakültesini mahkemelerle ilişkilendirmesi Sağlık Bakanlığının üniversite kurması ile benzer bir durumdur. Dünyada örneği olmayan modeller denemektense, bütün dünyada uygulanan sistemlerin geliştirilmesi üzerine enerji sarf edilmelidir.

- Çok sayıda akademik personelin lisans seviyesinde eğitime katılmaması. Bu sorunların çözümü için şu öneriler getirilmiştir:
- Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastanelerindeki akademik personelin tümünün kamu üniversitelerinde kadroya alınması, daha sonra kendi kurumlarında görevlendirilmesi
- YÖK'e bağlı, sağlık bakanlığı tarafından yönetilecek enstitü kurulması.
- Yukarıda belirtilen sorunların ilgili kurumlarca çözülmesini sağlayacak şekilde alternatif mevzuat düzenlemelerinin yapılması.

Aslında girişte bahsedilen Kanun Tasarısının arka planında yatan gerçeğin EAH'lerinde bulunan eğiticilere akademik unvanın yolunu açmak olduğu apaçık görülmektedir. Bu eğiticiler tarafından getirilen "Sağlık Bakanlığı eğitim ve araştırma hastanelerindeki akademik personelin tümünün kamu üniversitelerinde kadroya alınması, daha sonra kendi kurumlarında görevlendirilmesi ve YÖK'e bağlı, sağlık bakanlığı tarafından yönetilecek enstitü kurulması." şeklindeki önerinin de eğitimin, akademik heyecanın amaç değil bir araç olduğu, amacın ise akademik unvan olduğunu göstermektedir.

Mevcut tasarıdan önce Bakanlık yetkilileri tarafından hazırlanmış olan "Türkiye Yüksek Sağlık Enstitüsü Kurulması Hakkında Teklif" in ön taslak

metninde gerekçe kısmında yer alan "Tıpta uzmanlık eğitiminin temel anlamda mesleksi eğitim olduğu ve usta-çırak ilişkisi bağlamında gerçekleştiği göz önüne alındığında Sağlık Bakanlığı kendi bünyesinde görev yapmakta olan 24.819 uzman tabip yönünden sadece 11.569 uzman tabibin görev yaptığı üniversite hastanelerine büyük üstünlük sağlayacaktır. Türkiye Cumhuriyetinin uygulamalı tıp bilimleri nakli konusunda yetişmiş ve ülke çapında yüksek deneyime sahip eğitici kadrosunu içerisinde barındıracak Sağlık Öğretim Kurumunda yetişecek genç bilim adamları Sağlık Öğretim Kurumunun ve mevcut eğitim ve araştırma hastanelerimizin bilim adamı, uzman hekim ve tıbbi personel kadrosunun devamlılığını sağlayacaktır." Organlar kısmında ise "Rektör, dört yıl için Sağlık Bakanı tarafından Cumhurbaşkanının onayı ile atanacaktır." ibaresi Tıp ve Tıpta Uzmanlık Eğitimine bakışı ve Bakanlık bürokratlarının tıp fakülteleri ile rekabetini göstermek anlamında manidardır.

Aslındabütün problem Sağlık Bakanlığı'nın Sağlık Eğitimi'ni planlamadaki rolünün ne olduğu ya da olması gerektiği ile ilgilidir. Bu konu genellikle üzerinde çok durulmayan ve 2547 Sayılı Kanundaki bir maddeye dayalı olarak var olduğu kabul edilen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gerçekten böyle midir?

Konunun tam olarak anlaşılabilmesi için Anayasa ve ilgili mevzuata bakmak gerekir. Sağlık Bakanlığı sağlık eğitimi ile ilgili düzenlemeleri genellikle 2547 sayılı yasanın 3. Maddesinin t) fıkrasının (3) nolu bendi ile 1219 sayılı kanunun 2, 3 ve diğer bazı maddelerine dayanarak aldığı yetki ile yapmaktadır. 2547 sayılı yasanın 3. Maddesinin t) fıkrasının (3) nolu bendi Tıpta Uzmanlığı bir yükseköğretim olarak tanımlamaktadır. T.C. Anayasasının 131. Maddesi "Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak" ifadesi ile burada sayılan tüm yetkileri YÖK'e vermiş, yine Anayasasının 130. Maddesinde 2547 sayılı yasaya atıfta bulunmuştur. Burada atıfta bulunurken yetki devrinden bahsedilmemiştir. Bu nedenle 2547 sayılı yasada tıpta uzmanlık eğitiminin düzenleme yetkisinin Sağlık Bakanlığı'na verilmesi anayasaya uygun değildir. Benzer şekilde anayasasının 132. Maddesi ile özel hükümlere tabii olan yükseköğretim kuruluşları tanımlanırken Sağlık Bakanlığı ve EAH'ne atıfta da bulunulmamıştır. Bu nedenle Sağlık Bakanlığı

tarafından tıpta uzmanlık eğitimi ile ilgili olarak çıkarılan mevzuatlar, EAH açılması, eğitici görevlendirmeleri ve uzmanlık eğitimi verilmesi de anayasaya aykırıdır.

Danıştay Birinci Dairesinin bu konuda verdiği kararda (E:2005/534; K:2006/545) "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 11 nci maddesinde, Anayasa hükümlerinin, yasa, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu, kanunların Anayasaya aykırı olmayacağı, 131 inci maddesinin birinci fıkrasında, Yükseköğretim Kurulu kurulacağı, aynı maddenin üçüncü fıkrasında, Kurulun teşkilatı, görev, yetki ve sorumluluğu ve çalışma esaslarının kanunla düzenleneceği, 177'inci maddesinin (e) bendinde, Anayasasının halkoylaması sonucu kabulünün ilanı ile birlikte yürürlüğe girecek hükümleri ve mevcut ve kurulacak kurum, kuruluş ve kurullar için yeniden kanun yapılması veya mevcut kanunlarda değişiklik yapılmasını gerekiyorsa bunlara ilişkin işlemlerin mevcut kanunların Anayasaya aykırı olmayan hükümlerinin veya doğrudan Anayasa hükümlerinin, Anayasasının 11 inci maddesi gereğince uygulanacağı hükme bağlanmıştır." , "2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun amacının, yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde düzenlemek olduğu" "aynı maddenin (t) bendinde, lisansüstünün, yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimi kapsayacağı, tıpta uzmanlığın ise, Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel yetenek ve yetki sağlamayı amaçlayan bir yükseköğretim olduğu, Kanunun 6 ncı maddesinde de, Yükseköğretim Kurulunun, tüm yükseköğretileri düzenleyen ve yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerine yön veren, bu Kanunla kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip bir kuruluş olduğu belirtilmiştir."

"Bu dosyada incelenen Tıpta Uzmanlık Tüzüğü Tasarısının genel gerekçesinde, gerek 1219 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi uyarınca, gerekse de 2547 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (t) bendi uyarınca tıpta uzmanlığı düzenleme konusunda yetkili otoritenin Sağlık Bakanlığı olduğu ileri sürülmekteyse de, 2547 sayılı Kanunun 1219 sayılı Kanundan sonra yürürlüğe girdiği, 1219 sayılı Kanunda tıpta uzmanlık eğitimi ile ilgili düzenleme bulunmadığı, 2547 sayılı kanunun tıpta uzmanlık eğitimi lisansüstü bir yükseköğretim olarak nitelediği, 2547

sayılı Kanundan sonra yürürlüğe giren 1982 Anayasasının 131 inci maddesini ise yükseköğretileri düzenlemek ve yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerine yön vermek konusunda Yükseköğretim Kurulunu yetkili saydığı dikkate alındığında, tıpta uzmanlık eğitimi ile ilgili düzenleme yapma yetkisinin sadece Sağlık Bakanlığına ait olduğunun kabulü mümkün değildir. Kaldı ki, üniversitelerin tıp fakültelerince de verilen uzmanlık eğitiminde Sağlık Bakanlığını tek düzenleyici kurum olarak kabul etmek, gerek 1982 Anayasasına, gerekse 2547 sayılı Kanuna aykırılık teşkil eder. 1982 Anayasasının yükseköğretimle ilgili hükümleri ile 177'inci maddesi hükmü göz önüne alındığında, 2547 sayılı Kanunun 3 üncü maddesindeki tıpta uzmanlığın, Sağlık Bakanlığınca düzenlenen esaslara göre yürütüleceğine ilişkin düzenlemede, Anayasasının yükseköğretimle ilgili hükümlerine uygunluk sağlanması amacıyla yasal değişiklik yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır"

Bu durum Anayasa'nın 130 ve 131. maddeleriyle bağdaşmadığı gibi, "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisini kullanamayacağı" belirten Anayasa'nın 6. maddesine de aykırı düşmektedir. Aynı zamanda bu durum demokratik hukuk devleti anlayışı ile bağdaşmadığı için, Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olmaktadır." Denilmiştir.

Tüm bunları bir arada değerlendirdiğimizde yasanın görünüşte YÖK'e bağlı, gerçekte ise Bakanlığa bağlı bir üniversite kurmak suretiyle dayanağını Anayasadan almadan açılan EAH'leri ve burada yapılan Eğitici atamaları ile uzmanlık eğitimi legalleştirmek amacı güttüğü de söylenebilir. Başka bir neden de işlemediği, işlemeyeceği anlaşılan Kamu Hastaneleri Kurumu'nun da bu şekilde lağvedilmesi veya ikinci basamak hastanelerle sınırlandırılması düşüncesi olabilir mi?

Taslak metinde Üniversitenin mütevelli heyetinin olacağı, Bakanın başkanlık edeceği, 5 üyeden sadece birinin YÖK tarafından belirleneceği belirtilmiştir. Tamamen anayasa ve 2547 sayılı kanuna aykırı olan bu durumun anlaşılabilmesi mümkün değildir. Yine yasa metninde üniversitenin Eğitim Araştırma Hastaneleri ile protokol yapacağı ve buradaki eğitimcilerin öğretim üyesi kadrolarına atanacağını ima eden ifadeler mevcuttur. Benzer şekilde bu üniversiteye 300 profesör, 1200 doçent kadrosu da tahsis edilmiştir. Yasada temel bilimler öğretim üyelerine farklı muamele edilmesi de eğitime bakışı net olarak ortaya koymaktadır.

Net olarak söylemek gerekirse; Ülkemizin

böyle devasa bir üniversiteye ihtiyacı yoktur. Mevcut tıp fakülteleri gerek pratisyen, gerekse uzman yetiştirmek için fazlasıyla kapasiteye sahiptir. Böyle bir yapı kaynakların gereksiz yere kullanılması, mevcut fakültelerin gerek personel gerekse alt yapı gereksiniminin karşılanmayarak geri bırakılması, eğitim ve araştırmanın kalitesizleşmesi, akademik unvanların değersizleşmesine neden olacaktır. Kaldı ki tamamen Bakanlığa bağlı, siyasallaşma potansiyeli yüksek, suistimale açık bir üniversite, üniversite kavramına ve bilimsel özerkliğe de aykırıdır. Ayrıca üniversite için öngörülen idari mekanizmalar da Anayasada devlet üniversiteleri için ön görülen yapıya uymamaktadır. Kaldı ki 50'nin üzerinde hastanenin tek bir fakülte veya üniversite tarafından idaresi mümkün olmayacağından ileride 50 yeni fakülte veya üniversite kurulmasına da neden olabilecektir. Tüm EAH'leri bu üniversiteye bağlarsa halen işbirliğinde olan fakültelerin durumu ne olacaktır?

Dünyada halen benzeri bir örnek yoktur. 2001 yılında İngiltere'de NHS (National Health Services) tarafından benzeri bir üniversite (NHSU) kurulmuş, ancak 2005 yılında sistemin iflas etmesi nedeniyle kapatılmak zorunda kalmıştır. NHSU kurulurken dönemin Başbakanı Tony Blair de Sağlık Bakanlığımızınkine benzer gerekçeler öne sürmüştü, sonuçta yürümeceğini söyleyenler haklı çıkmıştır.

Bunun yerine neler yapılabilir?

1- Yeni tıp fakültesi ve EAH açılmasından vazgeçilmelidir. Mevcut tıp fakülteleri ülkenin uzman ve pratisyen ihtiyacını fazlasıyla karşılayabilir.

2- Halen 86'sı faal 91 tıp fakültesi mevcut olup çoğunluğu başta temel bilimler olarak yetersiz olanaklara sahiptir. Mevcut tıp fakültelerinin yeterli eğitim olanaklarına kavuşturulması, hastanesi olmayan ve ortalama yatak sayısı 20'nin altında olan illerdeki tıp fakülteleri için hastane yapılması; yatak sayısı yeterli olan illerde hastanesi olmayan fakültelerin eğitimi öncelikleyen bir şekilde birlikte kullanıma geçirilmesi, gelişime uyumlu olmayan fakültelerin kapatılması,

3- Ortalamanın üzerinde yatak sayısına sahip illerde yeni fakülte ve hastane yapımından vazgeçilmesi gerekir. Hastane yatakları nitelik açısından iyileştirilebilir.

4- Öğretim üyeliği Anayasada kendine özgü önem ve değerinde bir meslek olarak tanımlanmıştır. Bu güne kadar uygunsuz bir şekilde üniversite dışında da akademik unvanlar verilmiş, unvan alanlar üst unvanlara yükseltilmek için arayışlara girmişlerdir. Bu nedenle öncelikle akademik unvanların üniversiteler dışında alınmaması ve kullanılmaması

yönünde düzenleme yapılması gerekir.

5- EAH'lerine bir daha eğitici ve başa- sistan kadroları açılmamak koşulu ile halen EAH'lerinin kadrolarında bulunan profesör ve doçent unvanına sahip eğiticiler kendi illerindeki fakültelerin diğer öğretim üyelerinin atanmasında uyguladığı ölçütleri sağlamak ve fakültenin ilgili anabilim dalındaki eşdeğer unvanlı öğretim üyesi sayısının 1/3'ünden fazla olmamak üzere bu fakülteye alınabilir. Bu şartları sağlayamayanların yetersiz ve gelişmekte olan illerdeki tıp fakültesi kadrolarına ön koşulsuz ve ihtiyaç kadar sayıda atanması yapılabilir. Bunu kabul etmeyenlerin kadroları EAH'lerinde kalmak kaydı ile üniversitedeki eşdeğer kadroların özlük haklarına kavuşturulması sağlanabilir.

6- EAH'lerinde doçent kadrosunda bulunanların tıp fakültelerindeki profesör kadrolarına yükseltilmesinde ise tıp fakültesinin atama kurallarına tabi olarak atamaları yapılabilir.

7- Mevcut EAH'lerinden tıp eğitimine uygun olanlar tamamen tıp fakültelerine devredilmeli, uygun olmayanlar devlet hastanesine dönüştürülmelidir.

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) ile birlikte değerlendirildiğinde Türkiye Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bakanlığına hizmet, denetleme, akredite etme, bilim üretme, lisans ve lisansüstü eğitim yetkisi vermek anlamına gelmektedir; ülkenin tıp ve sağlık eğitimine büyük olumsuzluklara neden olacaktır. Sağlık Bakanlığının eğitim dahil tüm sağlık alanında TEKEK olması çok yakın gelecekte ülkemizde sağlık alanında telafisi imkansız durumların oluşmasına neden olacaktır.

Mesleğini iyi icra etmek akademik unvan vermeyi gerektirmez. Akademik unvan, üniversite ortamında aktif çalışma (eğitim, araştırma, sağlık hizmeti)

döneminde kullanılır. Nitekim Danıştay, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi kararları hukuk fakültelerinde örnek kararlar olarak okutuluyor diye bu mahkemede çalışan üst düzey yargıçlara akademik unvan verilmesi istenebilir mi? Ülkenin hukuk hizmetlerini Adalet Bakanlığı veriyor diye hukuk fakültelerini Adalet Bakanlığı kurabilir mi? Adalet Bakanlığının merkezi bir hukuk fakültesini mahkemelerle ilişkilendirmesi Sağlık Bakanlığının üniversite kurması ile benzer bir durumdur. Dünyada örneği olmayan modeller denemektense, bütün dünyada uygulanan sistemlerin geliştirilmesi üzerine enerji sarf edilmelidir. Üniversiteler ülkelerin geleceğidir. Dünyada üniversiteleri gelişmemiş, ancak kendisi gelişmiş veya üniversiteleri gelişmiş kendisi geri kalmış ülke yoktur. Üniversiteler ise tarihsel süreçte gelişir; arkasındaki güçle değil. Biz yeni kurulan bir devlet değiliz. Hiçbir kurumumuz ve geçmişleri yokmuş gibi davranamayız. Her şeyi sil baştan kuramayız. Mevcudu geliştirmek yerine, yeni maceralara da atılamayız. Gelişmiş ve nesillerine iyi bir Türkiye bırakmak için önceliğimiz tüm üniversitelerimizin geliştirilmesi olmalıdır. Devlet desteği ve stratejisi olmadan bu sağlanamaz. Devletin enerjisini bu yönde kullanalım. Bu yazı çıktığında, yasanın çıkmaması olduğu ümidiyle...

Kaynaklar

- 1) Eğitim ve Araştırma Hastaneleri Akademik Personel Sonuç Bildirgesi (8 Haziran 2013)
- 2) <http://data.worldbank.org/indicator/SH.MED.PHYS.ZS> (erişim tarihi 17-07-2014)
- 3) <http://www.iime.org/database/europe> (Erişim Tarihi: 17.07.2014)
- 4) http://news.bbc.co.uk/news/vote2001/hi/english/newsid_1344000/1344141.stm (Erişim Tarihi: 21.07.2014)
- 5) Sağlık Bakanlığı Stratejik Plan 2013-2017
- 6) Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2012
- 7) Türkiye Yüksek Sağlık Enstitüsü Kurulması Hakkında Teklif